

Kulturförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Kulturnämnden

Datum:
2022-05-16

Diarienummer:
KTN-2022-00207

Handläggare:
Patric Kiraly, Fredrik Söderbaum

Projektbidrag kopplat till Uppsala kommuns ambition att bli Europeisk kulturhuvudstad 2029

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar

1. **att** i projektbidrag till det professionella fria kulturlivet och projektbidrag till lokal kultur och amatörkultur 2023–2024 anta temat *Between the Lines* – Uppsala Europeisk kulturhuvudstad 2029 som särskild övergripande prioriteringsgrund, samt
2. **att** organisationer som söker verksamhetsbidrag till det professionella fria kulturlivet även ska få ansöka om projektstöd för år 2023-2024 under förutsättning att den sökande kan bidra med verksamhet som stödjer Uppsala kommuns ambition att bli Europeisk kulturhuvudstad 2029.

Ärendet

Uppsala kommun ska förbereda en ansökan om att kandidera till utmärkelsen Europeisk kulturhuvudstad 2029. Kulturförvaltningen önskar möjliggöra för förenings- och kulturlivet att delta genom att anta tema *Between the Lines* - Uppsala Europeisk kulturhuvudstad 2029 som särskild övergripande prioritering inom projektbidrag till det professionella fria kulturlivet och projektbidrag till lokal kultur och amatörkultur 2023–2024.

Beredning

Ärendet har beretts av kulturförvaltningens stab.

Föredragning

I *Mål och budget 2019* gavs kulturnämnden uppdraget att förbereda ansökan om att kandidera till utmärkelsen Europeisk kulturhuvudstad 2029. Kommunstyrelsen gavs samtidigt uppdraget att undersöka möjligheterna till en Boexpo i södra Uppsala inom ramen för Uppsalapaketet. I *Mål och budget 2020* gavs uppdraget att i samband med arbetet med ansökan till Europeisk kulturhuvudstad 2029 stärka utvecklingen av kulturen som en viktig del av stads- och landsbygdsutveckling till kommunstyrelsen, kulturnämnden, Uppsala stadsteater AB och Uppsala konsert och kongress AB.

Den idébeskrivning som tagits fram med utgångspunkt i uppdraget att ta fram en ansökan till europeisk kulturhuvudstad 2029 har identifierat frågan om kulturen som drivande kraft i stadsutvecklingen som central. Samtidigt som Uppsala står inför en stor utbyggnad under många år, inte minst i de södra Uppsala kopplat till det så kallade Uppsalapaketet, kommer ett kulturellt identitetsbygge att pågå. Ansökan föreslås få en inriktning på livet mellan de stora linjerna – på människorna, bostadsbyggandet, infrastrukturen. Arbetstiteln *Between the lines* anspelar på detta.

De båda projekten, kulturhuvudstad och boexpo, ligger långt fram i tid och beror av många faktorer. Ansökningarna är konkurrensutsatta och tävlingsförfaranden ingår, vilket gör utfallen osäkra. Målsättningarna är dock fasta och det arbete som sker har som syfte att skapa värden som kan tas om hand även om exempelvis ansökningarna avslås. Målet är att skapa långsiktiga förtjänster, samarbeten och synergier som ger effekt i linje med ambitionerna i Mål och budget, det kulturpolitiska programmet och Uppsala kommuns stadsbyggnadsidé.

Samskapande ska utgöra grunden till den ansökan som tas fram och dialogarbete med intressenter är av största vikt i processen. Kärnan i planerings- och ansökningsfasen och sedan även genomförandefasen är att tillsammans lära, utmana det gamla och hitta nya vägar framåt med stor delaktighet från invånare, aktörer och intressenter. Att arbeta medskapande med de som berörs av en gemensam utmaning genererar en mångfald av kunskap och ett delat ägarskap i innovativa kultur- och stadsbyggandsprojekt.

En nyckel för att lyckas med ambitionerna och öka möjligheten att tilldelas värdskapet 2029 är att Uppsala kommun kan påvisa att civilsamhällets organisationer, det professionella fria kulturlivet och andra intressenter på ett tidigt stadium bjudits in till samskapande genom att bidra med idéer och projekt. Det är därför angeläget att så snart som möjligt aktivera olika intressentgrupper i arbetet med *Between the Lines*. Kultursektorn är en nyckelgrupp för att skapa förtroende för Uppsalas arbete och vår process, men även för den lokala förankringen av projektet.

I föreliggande ärende föreslås kulturnämnden att i projektbidrag till det professionella fria kulturlivet och projektbidrag till lokal kultur och amatörkultur 2023–2024 anta temat *Between the Lines* – Uppsala Europeisk kulturhuvudstad 2029 som särskild övergripande prioriteringsgrund samt att organisationer som söker verksamhetsbidrag till det professionella fria kulturlivet även ska få ansöka om projektstöd för år 2023–2024 under förutsättning att den sökande kan bidra med verksamhet som stödjer Uppsala kommuns ambition att bli Europeisk kulturhuvudstad 2029.

Ekonomiska konsekvenser

Projektbidrag till det professionella fria kulturlivet och projektbidrag till lokal kultur och amatörkultur kopplade till kulturhuvudstad 2029 finansieras inom nämndens budget 2023–2024.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 16 maj 2022
- Bilaga 1. KSN-2020-02456 Ansökan om europeiskt kulturhuvudstadsår 2029 samt bo- och samhällsbyggnadsexpo inom ramen för Plus-stadskonceptet

Kulturförvaltningen

Sten Bernhardsson
Förvaltningsdirektör

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2020-12-28

Diarienummer:
KSN-2020-02456

Handläggare:
Gabriella Burel, Patric Kiraly

Ansökan om europeiskt kulturhuvudstadsår 2029 samt bo- och samhällsbyggnadsexpo inom ramen för Plus-stadskonceptet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** ta fram en ansökan om europeisk kulturhuvudstad år 2029 enligt inriktning i föredragningen och ärendets **bilaga 1**,
2. **att** ta fram en ansökan till Plus-stad och världsutställning,
3. **att** planera för en bo- och samhällsbyggnadsexpo i anslutning till kulturhuvudstadsåret om Plus-stadskonceptet inte genomförs,
4. **att** synergieffekter mellan dessa processer ska eftersträvas och att ett eventuellt genomförande ska ske sammanhållet, samt
5. **att** utse kommunstyrelsens arbetsutskott som politisk beredningsgrupp för arbetet med de båda ansökningarna.

Ärendet

I *Mål och budget 2019* gavs kulturnämnden uppdraget att förbereda ansökan om att kandidera till utmärkelsen Europeisk kulturhuvudstad 2029. Kommunstyrelsen gavs samtidigt uppdraget att undersöka möjligheterna till en Boexpo i södra Uppsala inom ramen för Uppsalapaketet. I *Mål och budget 2020* gavs uppdraget att i samband med arbetet med ansökan till Europeisk kulturhuvudstad 2029 stärka utvecklingen av kulturen som en viktig del av stads- och landsbygdsutveckling till kommunstyrelsen, kulturnämnden, Uppsala stadsteater AB och Uppsala konsert och kongress AB.

Inom ramen för uppdragen har kulturförvaltningen tagit fram en idébeskrivning kring ansökan för kulturhuvudstadsåret och ett kulturpolitiskt program. Stadsbyggnadsförvaltningen har tagit fram en förstudie om Bo- och

samhällsbyggnadsexpo i Uppsala. Det förvaltningsgemensamma arbetet kring uppdragen har gett ett förslag om att gå vidare med inriktningen att ta fram ansökningarna genom två samverkande projekt.

Kommunstyrelsen föreslås godkänna framtagandet av ansökningar i linje med den inriktning som föreslagits i det förberedande arbetet för kulturhuvudstadsåret och Plus-stad. Synergieffekter mellan dessa processer ska eftersträvas och ett eventuellt genomförande ska ske sammanhållet. Arbetsutskottet föreslås fungera som en politisk beredningsgrupp där regelbundna avstämmningar ska ske under tiden ansökningarna tas fram:-

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret, stadsbyggnadsförvaltningen och kulturförvaltningen. Barn-, jämställdhets och näringslivsperspektiven har beaktats i beredningen av ärendet.

Föredragning

Europeiska unionen utser varje år två städer som under ett år får möjligheten att visa upp och utveckla sitt kulturliv som europeisk kulturhuvudstad. Syftet med att utse kulturhuvudstäderna är att lyfta fram den kulturella mångfalden och gemenskapen i Europa och bidra till ömsesidig förståelse mellan medborgarna. En kulturhuvudstad ska ha ett program som bland annat engagerar invånarna på platsen och ökar det kulturella utbytet i Europa.

Den idébeskrivning som tagits fram med utgångspunkt i uppdraget att ta fram en ansökan till europeisk kulturhuvudstad 2029 har identifierat frågan om kulturen som drivande kraft i stadsutvecklingen som central. Samtidigt som Uppsala står inför en stor utbyggnad under många år, inte minst i de södra Uppsala kopplat till det så kallade Uppsalapaketet, kommer ett kulturellt identitetsbygge att pågå. Det inriktande fokus som föreslås för ansökan i idébeskrivningen i ärendets **bilaga 1** ligger därför på livet mellan de stora linjerna – människorna, bostadsbyggandet, infrastrukturen. Arbetstiteln *Between the lines* anspelar på detta.

Huvudsyftet med en bo- och samhällsbyggnadsexpo är att sprida och diskutera kunskap och erfarenheter på området. Det som visas upp är det som konkretiserats av exempelvis nya koncept, tekniska lösningar och arkitektur. En expo kan också skapa kvarvarande värden som kan visas upp för omvärlden som goda exempel på samhällsbyggnad. Enligt förstudien i ärendets **bilaga 2** skulle en expo i Uppsala kommun också kunna marknadsföra nya områden, framför allt i södra Uppsala och därmed bidra till genomförandet av Uppsalapaketet. I de höga ambitionerna för utvecklingen av södra Uppsala finns den potential som en expo behöver för att väcka intresse.

Förstudien kring en bo- och samhällsbyggnadsexpo lyfter fram 2029 som ett målår. Utgångspunkten är avtalet om Uppsalapaketet och att kunna visa upp sådant som gjorts i arbetet med de nya stadsdelarna när utbyggnaden startat och framskridit en tid. En annan utgångspunkt kommunens ambitioner att ansöka om att bli kulturhuvudstad samma år. Expon skulle dela geografiskt fokus med ansökan till att bli europeisk kulturhuvudstad. Det finns därför goda skäl att samordna både planering och eventuellt genomförande av de båda projekten vilket utvecklas i ärendets **bilaga 3**.

Parallellt med arbetet med förstudien kring en bo- och samhällsbyggnadsexpo i Uppsala kommun har regeringen föreslagits en satsning på ett så kallat Plus-stadskoncept för att öka takten och höja ambitionsnivån i arbetet för hållbar stadsutveckling, ärendets **bilaga 4**. Förslaget är att vartannat år utse en stad med koncept och lösningar – sociala, tekniska, ekonomiska och miljömässiga – för framtidens boende, klimatanpassning, mobilitet och energiförsörjning med mera. Åren 2022–2028 ska svenska städer utses att hålla Plus-stadsexpo. Enligt förslaget till regeringen ska Plus-städerna sedan bilda en permanent världsutställning från år 2030.

Eftersom de föreslagna bärande idéerna för en bo- och samhällsbyggnadsexpo ligger väl i linje med Plus-stadskonceptet är förslaget här att sträva efter att genomföra en expo inom ramen för detta, företrädesvis under 2028 i nära anslutning till ett eventuellt kulturhuvudstadsår. Detta förutsätter dock att regeringen fattar beslut om ett genomförande av konceptet. I så fall skulle en ansökan om att utnämnas till Plus-stad behöva tas fram, på liknande sätt som för kulturhuvudstadsåret.

De båda projekten, kulturhuvudstad och boexpo, ligger långt fram i tid och beror av många faktorer. Ansökningarna är konkurrensutsatta och tävlingsförfaranden ingår, vilket gör utfallen osäkra. Målsättningarna är dock fasta och det arbete som sker har som syfte att skapa värden som kan tas om hand även om exempelvis ansökningarna avslås. Målet är att skapa långsiktiga förtjänster, samarbeten och synergier som ger effekt i linje med ambitionerna i Mål och budget, det kulturpolitiska programmet och Uppsala kommuns stadsbyggnadsidé.

När ansökningar för Kulturhuvudstadsår och Plus-stad är framtagna är det kommunstyrelsen som fattar det slutgiltiga beslutet om att skicka in ansökningarna. Ärenden kring detta förväntas presenteras för kommunstyrelsen under 2021 för Plus-stad och 2023 för kulturhuvudstadsåret. För kulturhuvudstadsårets del är processen fram till år 2029 och de övergripande strukturerna för ett eventuellt genomförande kända om beslut fattas enligt förslag i föreliggande ärende. Ett genomförande av en bo- och samhällsbyggnadsexpo inom ramen för Plus-stad är behäftat med större osäkerheter eftersom regeringen ännu inte fattat beslut om att genomföra konceptet.

Om Plus-stadskonceptet inte genomförs kan den gemensamma process som tar vid efter beslut i föreliggande ärende styra om arbetet mot en bo- och samhällsbyggnadsexpo i anslutning till kulturhuvudstadsåret med den inriktning som anges i förstudien och ärendet. Beslut om genomförande av en bo- och samhällsbyggnadsexpo ska liksom vid ansökan till Plus-stad fattas av kommunstyrelsen.

Vid beslut enligt föreliggande förslag kommer stadsdirektören sätta samman en styrgrupp för arbetet med de båda ansökningarna. Vid ett eventuellt beslut om att avge ansökningarna eller hålla ett bo- och samhällsbyggnadsexpo kommer permanenta förvaltningsövergripande organisationer behöva inrättas för genomförandet av projekten. Särskilt ett kulturhuvudstadsår är ett mycket omfattande åtagande med en process som sträcker sig över flera år.

Både ett kulturhuvudstadsår och en bo- och samhällsbyggnadsexpo är stora evenemang som kräver samverkan med och samfinansiering från ett flertal aktörer. Båda evenemangen har potential att skapa stora mervärden inte bara för Uppsala utan för hela Stockholm-Mälardalenregionen. Tidigare utvärderingar av genomförda kulturhuvudstadsår har till exempel visat att varje investerad krona gett sex kronor tillbaka till värdstaden i form av ökade intäkter från investeringar, turism samt nya arbetstillfällen. Till detta tillkommer nationell och internationell marknadsföring av stort värde.

Ett lyckat genomförande kräver rätt förutsättningar för olika parter att bidra och delta för utifrån sina olika behov. Olika branscher och olika aktörer har olika förutsättningar för samverkan och deltagande vilket gör att incitamenten för ett deltagande kommer att se mycket olika ut. Det kräver en hög nivå av flexibilitet och öppenhet från Uppsala kommun och en vilja att se och skapa möjligheter utifrån aktörernas egna perspektiv. För att säkerställa att ett kulturhuvudstadsår samt en bo- och samhällsbyggnadsexpo identifierar, skapar och stärker synergier, samarbeten och positiva effekter ska arbetet med ansökningarna inkludera:

- Hur ett långsiktigt samarbete med näringslivet i Uppsala säkerställs. Näringslivet bedöms ha ett stort intresse av att samverka i och medfinansiera genomförandet av både ett kulturhuvudstadsår och bo- och samhällsbyggnadsexpo. Detta framför allt då många företag, främst inom besöksnäringen men även inom fastighets- och byggsektorn och de kreativa näringarna har stora intressen av att evenemangen förläggs till Uppsala.
- Hur förutsättningar för medborgare och företag att kunna utveckla idéer till nya och innovativa koncept eller produkter skapas. Ett beprövat sätt att tillföra extra drivkraft till affärsmässiga innovationer och kreativt skapande är att införa lättnader och anpassningar i olika typer av regelverk. I det fortsatta arbetet med ansökningar ska därför ingå att identifiera lämpliga frihetsgrader och frihetszoner som kan tillämpas. Arbetet ska bedrivas samordnat med kommunens näringsliv, universitet, kreativa näringar, jordbrukssektor och andra.
- Hur möjligheterna till offentlig samfinansiering av genomförandet av kulturhuvudstadsår och bo- och samhällsbyggnadsexpo ser ut. Medfinansiering kan till exempel komma från Europeiska unionens fonder och program men även från regionala, nationella och internationella aktörer, stiftelser och fonder.

Ekonomiska konsekvenser

Kostnaderna för att ta fram ansökan för kulturhuvudstadsår samt bo- och samhällsbyggnadsexpo alternativt Plus-stad beräknas till cirka 250 000 kronor per projekt, det vill säga sammanlagt 500 000 kronor med föreliggande förslag till beslut. Dessa kostnader ryms inom föreslagen ekonomisk ram för kommunstyrelsen och kulturnämnden i *Mål och budget 2021*.

Den totala kostnaden för ett eventuellt genomförande av kulturhuvudstadsår 2029 beräknas till 260 miljoner kronor. Den totala kostnaden för ett eventuellt genomförande av bo- och samhällsbyggnadsexpo/Plus-stad beräknas till 200 miljoner kronor. I genomförandet av projekten ska samverkan och samfinansiering med relevanta parter säkerställas.

Uppsala kommuns kostnad för ett eventuellt genomförande av kulturhuvudstadsår beräknas till 70 miljoner kronor. Uppsala kommuns kostnad för genomförande av bo- och samhällsbyggnadsexpo beräknas till 45–100 miljoner kronor beroende på omfattning, organisation och finansieringsmodell. Således handlar det om, för båda projekten, om en kostnad för kommunen på 115–170 miljoner kronor för åren 2023 till 2030 där merparten av kostnaderna beräknas uppstå år 2028.

Specificerad budget för båda projekten presenteras för kommunstyrelsen vid ett eventuellt beslut om genomförande.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 28 december 2020
- Bilaga 1, idébeskrivning europeisk kulturhuvudstad 2029
- Bilaga 2, förstudie Bo- och samhällsbyggnadsexpo
- Bilaga 3, gemensam planering av Bo- och samhällsbyggnadsexpo samt europeisk kulturhuvudstad 2029
- Bilaga 4, om Plus-stad och världsutställning 2030

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör